

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2023-10-10
Stockholm

Mål nr
P 15357-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-12-13 i mål nr P 2073-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Sölvesborgs kommun, 294 80 Sölvesborg

Motpart

1. A.L
2. B.A
3. B.A2
4. M.B
5. P.B
6. T.B
7. C.F
8. G.F
9. Grönslättis intresseförening, 836200-5806
10. J.G

SAKEN

Detaljplan för fastigheten A m.fl. Hällevik (Vassabacksområdet) i Sölvesborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1951180

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sölvesborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa kommunens beslut att anta detaljplanen.

B.A, B.A2, M.B, P.B, T.B, Grönslättis intresseförening och **J.G** har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

A.L, C.F och **G.F** har getts tillfälle att yttra sig över överklagandet, men de har inte hörts av.

Utöver dem som överklagade kommunens beslut till mark- och miljödomstolen och är upptagna som motparter i denna dom, har Mark- och miljööverdomstolen gett ägarna av och nyttjanderättshavarna till fastigheterna inom planområdet möjlighet att yttra sig över överklagandet. Stiby vägförening och H.M har anfört att de inte har något att erinra mot att detaljplanen genomförs. Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig. Övriga har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har till stöd för sitt överklagande gett in bl.a. Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut den 12 februari 2021 avseende dispens för borttagning av stenmur på fastigheten A och kommentar kring fladdermusinventeringarna av planområdet vid Stiby, Hällevik samt anfört i huvudsak följande.

Utifrån de förtydliganden som kommunen har uppdragit åt fladdermusinventeraren att göra bedömer kommunen att inget hinder föreligger för detaljplanens genomförande. Genom länsstyrelsens beslut är kravet på dispens för borttagande av berörda stenmurar uppfyllt.

Inom området som helhet finns skogsområden som har undantagits från bebyggelse under planprocessens gång. Dessa områden finns närmare havet och hyser stora

biologiska värden i form av stora träd som är potentiella bon för fladdermöss, fåglar och insekter. Det har även konstaterats att fladdermöss finns i intilliggande villaområde. Närliggande Stiby Backe naturreservat är ett område med stora gamla ekar med potential för boplatser för fladdermöss. Inventeringen 2019 genomfördes i senaste laget. Länsstyrelsen har beträffande ett annat närliggande område anfört att inventering bör ske 15 juli – 15 augusti, men fladdermöss uppehåller sig i området kring yngelkolonin en tid därefter, även om de inte diar längre. Om det hade funnits kolonier i området hade dessa hittats vid inventeringen. Slutsatsen av inventeringarna är att fladdermöss jagar i planområdet men några bohålor har inte identifierats.

Att bebygga området har ingen större påverkan på fladdermusfaunan då den har lätt att anpassa sig till nya kantzoner m.m. Man ser ofta att fladdermöss jagar i belysta områden, dock verkar deras boplatser väljas där det inte är ljust. Området söder om föreslagen bebyggelse kommer inte att omfatta vägar eller byggnader utan är avsatt för natur och således inte upplyst. I det området finns stora naturvärden och större träd. Det är möjligt att fladdermössen har sina bohålor i detta område och tillgång till mörkare närområden finns därför för djuren. Kommunen är positiv till åtgärder för att skydda fladdermöss mot ljusföroreningar. För att identifiera störning på skyddsvärda arter finns möjlighet att identifiera träd som har betydelse för just dessa arter. Som kompensation kan även holkar av olika slag sättas upp.

B.A och **B.A2** har i allt väsentligt anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen och tillagt att de ställer sig bakom J.Gs yttranden.

M.B och **P.B** har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen och tillagt bl.a. följande. De ifrågasätter att kommunens planerade skyddsåtgärder för fladdermössen är tillräckliga. Ljusförorening kommer inte att stoppas av vägbelysning med rörelsesensorer, eftersom ett stort antal fordon, cyklister, fotgängare och djur kommer att röra sig i området under dygnets alla timmar. Därutöver tillkommer alla fastigheters fasadbelysning. Det har inte heller gjorts någon ny inventering, utan kommunens kommentarer kring fladdermusinventeringarna i planområdet baseras fortfarande på inventeringar från 2018 och 2019. Det har inte framkommit nya fakta eller klarläggande med avseende på de skyddade stengårdsgårdarna.

Naturvärdet skadas även i den naturskyddade östra delen, då det ska beredas utrymme för såväl en dagvattendamm som ett öppet dagvattenstråk.

T.B har anfört i huvudsak följande. Stibyskogen används dagligen för promenader av motionärer, hundägare, stressade kontorsarbetare och inte minst barn. Att bygga där innebär förlorade möjligheter till rekreation och stressminskning. Tätbebyggda områden håller en högre livskvalitet om de innehåller stora naturområden.

Grönlätts intresseförening har anfört i huvudsak följande. Föreningen har uppdragit åt en naturvårdskonsult att granska och lämna synpunkter på genomförd fladdermusinventering och av yttrandet framgår sammanfattningsvis följande. Den inventeringsmetodik som använts har inte följt praxis och det har därför inte varit möjligt att göra en fullständig kartläggning av arter. Kartläggningen av yngelplatser är undermålig, bl.a. eftersom inventeringen 2019 inte har utförts under yngelperioden 1 juni – 10 augusti. I ett annat område som har varit föremål för detaljplanering för bostäder i Sölvesborg, Vitahall, har länsstyrelsen ställt vissa krav på inventeringen. För att ge fullgott inventeringsunderlag för fladdermöss måste inventeringen, enligt länsstyrelsen, genomföras under lämplig tid på året, företrädesvis under hela perioden 15 juli – 15 augusti. För en fullgod inventering krävs rätt utrustning och kompetens. Dessa krav har inte varit uppfyllda beträffande den nu aktuella detaljplanen. Bebyggelse skulle innebära ett hot mot fladdermuspopulationen genom fragmentering och ljusföroreningar. Bebyggelsen skulle dessutom utgöra en barriär mellan två värdekärnor, nyckelbiotoper och Stiby backar, som är ett Natura 2000-område, båda av betydelse för fladdermusfaunan. Länsstyrelsen har gett dispens för rivning av stenmurar, vilket också är ett intrång i fladdermusfaunans livsrum eftersom dessa utnyttjas av fladdermöss. Fladdermöss är inte anpassade till en belyst nattmiljö. Flora, fauna och rekreativmiljö undergår sådan störning att byggnationen inte bör komma till stånd. De av kommunen föreslagna åtgärderna kommer inte vara till gagn för miljön för fladdermöss.

J.G har framfört detsamma som i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande. En exploatering av planområdet riskerar att påverka de arter, såsom

fladdermöss och fåglar, som finns i närliggande Natura 2000-området och naturreservatet Björkenabben. Det stora antalet hålträäd på fastigheten A kan mycket väl innehålla boplatser för de två fladdermusarterna barbastell och sydfladdermus som finns i Natura 2000-området. Om inte annat så är A en rastplats och jaktmark för dessa arter med dess närhet till Björkenabben. De fåglar som finns på Björkenabben är bl.a. mindre hackspett, gröngöling och spillkråka. Uppgifter i bevarandeplanen för Natura 2000-området styrker hypotesen att A är mer passande för de hålboende fåglarna som konstaterats vistas på Björkenabben. Inom planområdet finns det 232 hålträäd som lågt räknat skulle kunna innehålla ca 70 boplatser för fladdermöss.

Fladdermusinventeringarna är bristfälliga och inventeringen 2019 har genomförts efter kolonitid. Om syftet var att hitta yngelkolonier var detta för sent på året. Han har till sitt överklagande bifogat fotografier på hålträäd och markerat på kartor var fotografierna är tagna, en kommentar till fladdermusinventeringarna, m.fl. handlingar.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit sammanträde i målet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen upphävde kommunens beslut att anta detaljplanen eftersom det saknades erforderlig dispens från biotopskyddsbestämmelserna för borttagning av stenmurar samt en närmare analys kring vilka konsekvenser ett genomförande av detaljplanen kan få för fladdermössen i området.

Kommunen har numera fått dispens för borttagning av stenmurar inom planområdet. Det finns därmed inte längre hinder mot att genomföra detaljplanen på den grunden att områdesvägar och infarter i planområdets västra och södra delar inte skulle kunna anläggas/utföras med hänsyn till biotopskyddsbestämmelserna.

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning i de frågor där mark- och miljödomstolen inte har funnit skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Den fråga som kvarstår att pröva är om underlaget är tillräckligt för att bedöma konsekvenserna för fladdermössen i området.

Samtliga arter av fladdermöss är fridlysta och enligt 4 a § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att bl.a. avsiktligt döda eller störa fladdermöss samt att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser.

Plan- och bygglagen ställer inte uttryckligen krav på att bestämmelserna om artskydd ska beaktas i ett detaljplaneärende. Regelsystemet får emellertid anses förutsätta att underlaget i ett planärende belyser dessa frågor på ett erforderligt sätt så att en samlad bedömning av de planerade åtgärdernas inverkan på fridlysta arter och deras fortplantnings- och viloområden kan göras. Om frågan om artskyddsdispens tas upp först sedan övriga prövningar har slutförts finns en risk att någon verklig prövning i dessa delar inte kommer till stånd (jfr rättsfallet RÅ 2005 ref. 44).

Det är ostridigt att det förekommer fladdermöss inom och omkring planområdet. Frågan är om genomförandet av detaljplanen kan komma i konflikt med artskyddsförordningen när det gäller påverkan på fortplantningsområde för fladdermöss, och då närmare bestämt boplatser – t.ex. hålträd – som används av fladdermushonorna för uppfödning av ungar i s.k. yngelkolonier. I målet har även framförts invändningar mot att utredningen inte omfattar förekomsten av fladdermöss i två närliggande Natura 2000-områden. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar emellertid att det är eventuella boplatser inom det aktuella planområdet som skulle kunna påverkas vid ett genomförande av detaljplanen.

I planbeskrivningen hänvisas till två inventeringar av fladdermusfaunan i området. Den första gjordes 2018. Då inventerades två områden, benämnda område 1 och område 2, under perioden 15 maj – 29 augusti. Område 1 ligger utanför aktuellt planområde och omfattas numera av en lagakraftvunnen detaljplan. Område 2 omfattar del av aktuellt planområde. Den andra inventeringen gjordes 2019 under perioden 29 augusti – 8 september inom ett område som omfattar del av område 2 samt resterande del av aktuellt planområde, benämnt område 3. Vid inventeringen 2018 påträffades sex olika fladdermusarter och vid inventeringen 2019 påträffades samma arter samt ytterligare

en art. I rapporten från inventeringen 2018 anges bl.a. att det inte är klarlagt hur många av de påträffade arterna som har sina yngelkolonier i området, men att de flesta troligen har kolonierna i något av husen i närheten eller i gammelekar i t.ex. Stiby backes naturreservat och utnyttjar området som jaktmark. I rapporten från inventeringen 2019 anges bl.a. att eftersök av potentiella yngellokaler gjordes och att inga fladdermöss påträffades i de träd som skulle kunna passa för fladdermöss.

Den inventering av fladdermusfaunan som gjordes under perioden 15 maj – 29 augusti 2018 omfattar till största delen områden som ligger utanför nu aktuellt planområde, och endast de östra delarna av det område som nu är planerat för exploatering. Denna inventering har därmed begränsad betydelse för prövningen i målet.

Den kompletterande inventering som gjordes 2019 omfattar hela det nu aktuella planområdet. Det har ifrågasatts om denna inventering utfördes under en lämplig tid. Motparterna har anlitat två olika experter som menar att denna inventering är genomförd för sent på året för att yngelkolonier ska kunna upptäckas. Det har också framkommit att länsstyrelsen, avseende ett annat område som har varit föremål för detaljplanering i kommunen, har anfört att lämplig tid på året för inventering av fladdermöss är perioden 15 juli – 15 augusti. Kommunen har inte hänvisat till något underlag som ger stöd för att det är relevant att undersöka om yngelkolonier kan finnas inom planområdet under den period då inventeringen har genomförts. Denna inventering är därför inte tillräcklig för att bedöma vilken inverkan ett genomförande av detaljplanen kan ha på fladdermössens fortplantningsområden.

Mark- och miljööverdomstolen anser därmed att det inte är tillräckligt utrett om fladdermöss använder hålträd m.m. inom planområdet som yngelkolonier och alltså om detaljplanen kan genomföras utan att skada eller förstöra fortplantningsområden för fladdermöss. Mark- och miljööverdomstolen anser i likhet med mark- och miljödomstolen att det finns skäl att upphäva detaljplanen. Kommunens överklagande ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Margaretha Gistorp och Christina Ericson, referent, samt tekniska råden Ewa Andrén Holst och Torbjörn Johansson.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:6

DOM
2021-12-13
meddelad i
Växjö

Mål nr P 2073-21

PARTER

Klagande

1. Grönslättis intresseförening

2. A.L
3. E.L

4. B.A
5. B.A2

6. M.B
7. P.B

8. T.B

9. C.F
10. G.F

11. J.G

12. V.H

13. D.O

Ombud för nr.13: P.Z

14. P.P

Motpart

Sölvesborgs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Sölvesborgs kommun beslut från den 22 mars 2021 i ärende nr 2011/65, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för fastigheten A m.fl. i Sölvesborgs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från D.O, V.H, P.P och E.L.
 2. Mark- och miljödomstolen upphäver Kommunfullmäktige i Sölvesborgs kommuns beslut att anta detaljplan för fastigheten A m.fl. i Sölvesborgs kommun.
-

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Sölvesborgs kommun (kommunen) beslutade den 22 mars 2021 att anta detaljplan för fastigheten A m.fl. (Vassabacksområdet) i Sölvesborgs kommun. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för ny bostadsbebyggelse och utbyggnad av Stibyvägen.

Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) beslutade den 29 mars 2021 att inte överpröva kommunens beslut, enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

R.A, A.L, E.L, B.A, B.A2, M.B, P.B, T.B, C.F, G.F, J.G, V.H, D.O och P.P har nu överklagat antagande av detaljplanen till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

D.O har yrkat att beslutet att anta detaljplanen för Vassabacksområdet ska upphävas.

Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Samrådshandlingarna är inte kompletta då bland annat hans yttrande saknas. Vidare saknas handlingar, underlag och samrådsanteckningar avseende att beslutet även omfattar B, C och del av D.

Enligt EU-direktivet för artskydd får inte miljöer eller habitat med rödlistade arter störas eller förändras. Detaljplanen strider mot detta direktiv.

Enligt detaljplanen ska ett sex meter brett dike anläggas rakt genom skogsområdet som innehåller flertalet rödlistade arter och även fornminne. Detta kommer starkt att påverka områden som av länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen prickat som

skyddsvärda. För dessa planerade åtgärder som kan skada naturvärden i biotopskyddsområden krävs dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Någon presenterad utredning över hur detta arbete ska kunna utföras utan att påverka miljön saknas. Diket kommer att medföra att vattenmassorna leds i ett rakt brett dike, vilket medför att näringsämnen och humus med enkelhet kan transporteras ner i havet tillsammans med stundom höga vattenvolymer på grund av de stora hårdgjorda områdena. Denna typ av avvattnings kommer kraftigt reducera möjligheten för naturlig infiltrering av regnvatten till grundvattnet. Det kan resultera i kraftigt minskad tillrinning av såväl grundvatten men även till bland annat den skyddsvärda våtmarken inom området. Det kommer även att bli en minskad naturlig buffert och tillrinning av vatten i marken för skog/natur och även påverka dricksvattnet. I klimatförändringstider kan torra snabbt slå ut den känsliga naturen i närområdet och i värsta fall även slå ut det livsviktiga grundvattnet på grund av den försämrade tillrinningen.

Detaljplanen har antagits i strid mot Skogsstyrelsens bedömning då området har utpekats till att inneha högsta naturvärde klass 1. Området är unikt och med påträffade arter, vilka enbart återfinns på ca 20 andra platser i Sverige. Det har påträffats stort antal signalarter och rödlistade arter och förekomsten av dessa arter indikerar att det finns ytterligare intressanta arter att hitta i området.

Vid naturinventeringar har det slagits fast att det inom A finns ett unikt växt- och djurliv. Det saknas dock svar på frågor så som hur dessa arter påverkas av byggnationen och hur man säkerställer att inga rödlistade djur inte utrotas genom antingen uttorkning, utplåning eller högre belastning i området på grund av exploateringen. Vidare bör det tydliggöras att handlingen ”Fladdermöss, Hällevik nyinventering omr 3. Rev 201215.pdf”, som är daterad 3 februari 2021, utfördes år 2019 och avser endast område 3. Inventeringen saknar innehåll så som vilket bolag som genomfört inventeringen, vem som har beställt inventeringen och kunskapen på den som utfört inventeringen. Denna inventering ska förkastas då den saknar allt trovärdighet.

Någon hänsyn har inte heller tagits till att området omfattas av riksintresse för friluftsliv.

Enligt gällande detaljplaner i närområdet är de genomsnittliga fastigheterna ca 1000-1300 m². I den nu antagna detaljplanen framstår merparten av fastigheterna inte vara mer än ca 300 m², vilket kraftigt avviker från befintlig bebyggelse.

Sammanfattningsvis ska fladdermusinventeringen förkastas, byggnationen ska stoppas med beaktande av EU-direktivet om artskydd, området ska skyddas med hänsyn till Skogsstyrelsens uttalande och att området är ett riksintresse för friluftsliv. Samtliga fastigheter ska vara ca 1000 m² och dagvattnet ska omhändertas inom den egna fastigheten. B, C och D ska inte vara del av A.

J.G och **P.P** har, i till övervägande delen liknande överklaganden, yrkat att den antagna detaljplanen ska upphävas. De yrkar även att frågan om jäv ska laglighetsprövas med hänsyn tagen till kommunallagen.

Fladdermöss

Kommunen har att redovisa detaljplanens miljökonsekvenser och om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Konsekvenserna av planens genomförande ska identifieras, beskrivas och bedömas och ska inkluderas i miljökonsekvensbeskrivningen. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår det att sex arter finns i området men att sju arter har bekräftats vid egen inventering. Johan Eklöf, fil.dr. i zoologi och fladdermuskonsult har studerat kommunens fladdermusinventering och anser att den är summarisk och generellt hållen utan att belysa det berörda området. Inventeringen är gjord av en naturfotograf utan bekräftad erfarenhet av fladdermusinventeringar.

I miljökonsekvensbeskrivningen har det inte informerats om att det i området finns två rödlistade fladdermöss (Brunlångöra samt Nordfladdermus). Inte heller har man valt att skriva något om Sydfladdermusen eller Barbastell på det Natura 2000-område som ligger strax söder om det planerade bostadsområdet på Björkenabben.

Fladdermöss är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845). De är också skyddade av den europeiska konventionen Eurobats som utökar skyddet till fladdermössens boplatser och viktigaste jaktrevir. Detta innebär att det är förbjudet att fånga, döda eller flytta fladdermöss. Alla fladdermöss är fridlysta. Barbastell och Brunglångöra är extremt ljuskänsliga så de passar inte in i ett område med 170 villor. De fyra arterna har skarpt fallande kurvor på bestånden och bryter man inte kurvorna så kommer de att vara utrotade inom något 10-tal år.

Artskydd

Den 4 mars 2021 meddelade EU-domstolen en dom i mål om förhandsavgörande angående hur förbuden i fågel- och livsmiljödirektiven ska tolkas. I Sverige har förbuden genomförts i artskyddsförordningen som är under utredning (överlämnas 14 maj 2021). Eftersom det rör sig om de EU-regler som ligger till grund för artskyddsförordningen kan avgörandet få stor betydelse. Rättsfallet i Sverige för skogsbruk men EU-domstolen uttalar sig generellt om artskyddet. Mark- och miljööverdomstolen har ändrat sin praxis, vilket skedde i ett mål om kalkbrytning på Gotland. Utöver kalktäckten kom andra markintensiva verksamheter att påverkas, såsom exploatering för bebyggelse och infrastruktur, skogsbruk, vindkraft och vattenkraft. Även MÖD 2017:49 ska nämnas där Mark- och miljööverdomstolen upphävde en detaljplan där underlaget för fladdermusinventering varit avgörande.

Geologisk utredning

Den geotekniska utredningen är översiktlig, undermålig och uppfyller inte PBL:s krav på innehåll. Utredningen ska underkännas som beslutsunderlag till detaljplanen.

Det finns två geotekniska undersökningar. Översiktlig Geoteknisk utredning (2012) samt Geotekniskt planeringsunderlag (2015). Det som skiljer dem åt är att i planeringsunderlaget finns det bilder samt nya avgränsningar av området. Slutsatserna om grundvattnet är ytterst bristfälliga. Tre grundvattenrör är avlästa 2012 i mars och oktober (varav nr 3 har bristfällig funktion) är underlaget för

beslut. I båda undersökningarna finns en notering om att ”grundvattennivåerna bör följas upp kontinuerligt inför framtida exploatering”. I en geoteknisk undersökning där exploateringen gäller ett naturområde med riksintresse bör beslutsunderlaget vara mer genomarbetat. Dessa framtida risker som kommunen själv konstaterar i sin översiktsplan bör vara en del i den utredningen. Information som direkt eller indirekt påverkar området såsom dagvattenhantering, salamanders skyddsområde, risken för direkta översvämningar som resulterar att förorenat vatten hamnar i havet, områdets högsta punkt är +30,0 m.ö.h. och lägsta +13 m.ö.h. för att sedan falla till 4 m.ö.h. Det kan ifrågasättas hur områdets branta natur har förmåga att hantera vattenvolymer.

I kommunens översiktsplan gällande skyfall anges att de kommer att vara 50 procent mer intensiva än dagens och att det kan få stora konsekvenser för bebyggelse och verksamhetsområden om skyfallen stängs in och inte kan rinna undan. Det finns statistik kring detta som visar att det nu aktuella området ligger i ett extra utsatt område för skyfall. Trots detta har dagvattenledningssystemet dimensionerats efter den så kallade 10 års regeln.

Enligt de undersökningar som har gjorts påpekas det att det inte gjorts någon analys av förekomst och volym av sten och block. Det finns mycket sten i markytan, vilket gör att förekomst av berg inte kan uteslutas i de höjdryggar som finns i området. Det kan finnas en stor risk att områdets topografi tillsammans med en förekomst av berg och stenblock väsentligt kan fördyra och komplicera exploatering och kompletterande undersökningar bör göras.

Att kommunen har vetskap om grundvattennivån kan observeras på de nybyggen som byggt längst Stibyvägen som gränsar till A. Avloppsanläggningarna är trekammarbrunnar med infiltration. Infiltrationen har ett skyddsavstånd på en meter till beräknat grundvatten. Detta klarar inte området. De nylagda infiltrationerna är lagda ca 1-1,5 meter över marknivå för att klara detta krav.

Den arkeologiska undersökningen bekräftar även att grundvattnet har en vid andra mättillfällen en väsentligt högre nivå än detaljplanen uppger. Vid den arkeologiska undersökningen begränsades arbetet av ”snabbt stigande grundvatten”. Av 28 grävpunkter blev 9 vattenfyllda så att de i princip inte kunde användas.

Gallring A

Enligt Skogsstyrelsen har A en registrerad nyckelbiotop. Dessa områden har regler om hur de ska vårdas. Finns det nyckelbiotoper så måste ägaren till marken som ska gallras begära tillstånd av Skogsstyrelsen. Allt detta har kommunen gjort enligt regelboken. Skogsstyrelsen har inte gjort någon efterkontroll av uttagen volym men har tagit del av resultatet i form av bilder från kommunens gallring. Skogsstyrelsens kommentar är att det inte ser så bra ut men reserverar sig för att det är bilder och inte en inspektion på plats. Det kan ifrågasättas varför kommunen gallrar området två månader innan detaljplanen antas, när någon gallring inte har skett på många år. Vid tillfället för gallringen utförs området fortfarande av bokskog med mycket höga naturvärden och nyckelbiotoper och är inte ett exploateringsområde för bebyggelse.

Översiktsplanen kontra detaljplanen för A

I översiktsplanen gällande A anger kommunen att viljeriktningen för hur mark och vattenområden ska användas samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Detaljplanen är ett sätt att genomföra intentionerna i översiktsplanen.

Av detaljplanen i avsnittet om Vassabacken beskrivs A. Området beskrivs i sin helhet men det bortses från att området är en bokskog. Beskrivningen är tillrättalagd så att utomstående part inte ska kunna förstå att det gäller en bokskog. En översiktsplan ska kunna förstås och användas av många aktörer enligt PBL. I översiktsplanen anges, till skillnad från Skogsstyrelsens beskrivning, att området består av skogsmark av värde för flora, fauna och friluftsliv och kan tas i anspråk för bostäder. Kommunens beskrivning gällande hur man ska hantera A i översiktsplanen stämmer dåligt, eller inte alls med hur detaljplanen har utformats. I

översiktsplanen anges bl.a. att området utgör ett värdefullt ädellövsstråk som binder samman Grönslätt och Hällevik. Vidare ska riksintresset för rörligt friluftsliv beaktas vid ingrepp i miljön likväl riksintresset för Blekinges kustområden och skärgård enligt 4 kap. miljöbalken.

Jäv

Från början har motståndet och intresset för detaljplanen varit massivt. Kommunen hade i sin iver för att köpa det natursköna området A gått med på överenskommelser som skulle gynna säljaren förutom den ekonomiska ersättningen. Säljaren har varit på kommunens lönelista hela sitt liv och tillsammans med andra långtidsanställda har det varit lätt att komma överens. Allt hade säkert fungerat om det inte var för att motståndet var av den kaliber att den ursprungliga detaljplanen med sjötomter fick revideras. I det läget avslöjade sig förmånstagaren (2015) per e-post och hävdade sina krav på fullbordan av ingångna sidoavtal. Dåvarande stadsarkitekten förstod att innehållet även skulle kunna skada henne i dess avslöjande karaktär. Hon diarieförde e-postmeddelandet för att skydda hennes behandling av situationen. Tyvärr missade hon att rapportera jävssituationen, så den kom aldrig upp på dagordningen. Hade detta gjorts hade inte detaljplanen antagits på felaktiga grunder. De flesta som var med från starten har i dagsläget pensionerat sig och en ny arbetsstyrka har tagit över ansvaret. Deras iver eller ovetskap om historien har säkert på något sätt påverkat deras arbetssituation. Nedlagt arbete och pengar ska ju inte förgås.

Detaljplanen drevs vidare och man gör allt i sin makt för att politikerna ska få sitt krav från 2009 uppfyllt. Det har tagit sig i uttryck i bristfälliga beslutsunderlag som man trumfar igenom hos länsstyrelsen. Det finns ett antal ställen i underlagen där kommunen poängterar hur många möten man har haft med länsstyrelsen så att alla ska bli nöjda. Helt ointressant information som delges för att man ska få känslan att det jobbas på bra. Läser man igenom vad som står i undersökningarna och jämför med vad som står i sammanfattningarna, förstår man att det fortfarande finns en agenda som man inte förstår. Diskrepansen mellan fakta och vad som framställs är slående exempelvis när det gäller översiktsplanen.

Bröderna B.P och N.P har sålt A till Sölvesborgs kommun. B.Ps son W.L, påpekar för den nyanställda stadsarkitekten M.H att det finns ett avtal mellan Ps och Sölvesborgs kommun som han önskar att kommunen står fast vid. W.L har först haft kontakt med T.H2 som var stadsbyggnadschef (nu pensionerad). Vid denna period har kommunen, efter massiva protester, justerat området så att det attraktiva området vid kusten lämnats orört. T.H2 har sedan bett M.H att ta kontakt med W.L för att förklara förändringen av kommunens detaljplan för A.

Kommunen har ett sidoavtal med säljande part angående möjlighet att få välja fina tomter med havsutsikt. Säljande part (Ps) påstår att de inte hade sålt om de inte hade fått denna förmån. Säljande part anser att de har ett avtal och hoppas att kommunen står fast vid detta. Säljande part reagerar på att det dyker upp ändringar i detaljplanen som gör att det inte kommer att finnas några sjötomter. B.P har personliga relationer med de flesta på avdelningen som behandlar detaljplanen då han arbetat på kommunen hela sitt liv. Att kommunen eller en anställd på kommunen inte borde ge en kommunanställd ett sidoavtal som är grundat på att detaljplanen ska leverera tomter med havsutsikt och där säljande part inte hade sålt om detta avtal inte hade funnits. Kommunen har satt sig själv i en jävssituation där den mångåriga kollegiala vänskapen uppenbarligen kan påverka opartiskheten i att exploatera A. Kommunen har erbjudit en förmån som när den gavs inte var realiserad utan skulle skapas av dem själva. Sonen bekräftar den familjära nivån på information när han beskriver säljaren som "förnamn" och inte som brukligt med för- och efternamn. Jävssituationen kan förklara kommunens nästan maniska vilja att med alla möjliga medel driva igenom exploateringen av A. Detta har gjort så att alternativa exploateringsområden med lägre naturvärden inte värderats opartiskt. M.H har begärt att få e-postmeddelandet diariefört men detta borde också ha anmälts som jäv. En kopia av e-postmeddelandet har även gått till Hillevi Colliander (S) så bör även den politiska sidan i kommunen varit informerad om den uppkomna jävssituationen.

I ytterligare en e-postkonversation mellan Stadsarkitekt F.W och den rimligt nyanställda planarkitekten D.J, Samhällsbyggnadschef A.W och tekniska chefen M.R uttrycks att exploateringen fått massivt motstånd. Detta har tagit på krafterna och de visar viss uppgivenhet och hänvisar till politikerna. F.W uttrycker att om den nedre delen av planområdet tas bort finns det ingen anledning att göra en förnyad granskning. Han uttrycker vidare att kommunen i så fall binder upp ett dyrt markförvärv som naturmark i plan, vilket inte är helt lyckat. Genom detta konstaterande påverkar F.W sina medarbetare till att hitta lösningar som inte är opartiska eller kanske inte ens gynnar detaljplanens kvalitet.

Jävssituationen har uppstått när kommunen har tecknat avtal med säljande part B.P, som är beroende på hur detaljplanen ser ut. Avtalet framgår att ett markområde har undantagits som ska reserveras till säljaren och erhållas utan ersättning vid en godkänd detaljplan. Avtalet är utformat på ett olyckligt sätt. Värdet för säljaren är av största vikt, kanske till och med större än köpeskillingen på marken.

Jävssituationen uppstår när säljaren är anställd inom kommunen och arbetar på en avdelning som har kontakt med beslutsfattarna samt handläggarna till ärendet om detaljplanen som avtalet baseras på. Samhällsbyggnadschefen T.H2 har varit kollega till B.P under många år och positionen medför nära samarbete med byggnadsnämndens tjänstemän. Det föreligger jäv i form av sådana omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet för de beslutsfattande tjänstemännen som handhar detaljplaneärendet. Det rör sig om kollegial vänskapsjäv. B.Ps möjlighet att påverka allt från handläggare till personer i chefsbefattning är uppenbar. Detta bekräftas också av tidigare nämnd e-postkonversation. Den som varit ansvarig för avtalet och B.P har haft ett icke negligerbart intresse i att detaljplanen ska verkställas. Kommunen har ett moraliskt ansvar i avtalet och det finns risk för konflikt om den utlovade detaljplanen inte verkställs. Säljaren har ett ekonomiskt intresse och bägge parter har haft möjlighet att påverka handläggare och beslutsfattare gällande detaljplanen.

Stadsarkitekten K.A slutade året efter avtalets tecknande med 12 månadslöner, vilket är ett ovanligt högt vederlag inom kommunal verksamhet. Enligt uppgift från källor som vid tillfället var insatta i den kommunala verksamheten, har det förmedlats uttryck som ”egna agendor” vid flera tillfällen. I detta sammanhang helt utan värde men som i en annan kontext har ett ökat värde.

Jävsinvändningarna riktas mot de tjänstemän som handlagt underlagen för exploateringen av A. T.H2 har varit kollega och vän till säljande part och har kunnat påverka handläggarna till detaljplanen. Den nya generationen av anställda handläggare och chefer är även de opartiska då de fått ärva en helt felaktig handläggning men som kostat kommunen mycket pengar i form av inköp och nedlagt arbete. Även ansvarig planarkitekt D.J har varit anställda inom kommunen samtidigt.

T.B har yrkat detaljplanen ska upphävas och omarbetas på så sätt att nybyggnationen

Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Han har bott i området som sommargäst i hela sitt liv. När man kommer till Stiby möts man av lugnet som man bara kan få på landet, utan tät bebyggelse. Det finns grannar men inte så många som i stan och det finns åkrar och hagar intill tomten. Känslan av landsbygd finns kvar och är något som alla behöver. I området kan man njuta av tystnaden blandat med naturliga ljud som fågelkvitter. Detaljplanen har mötts av protester. Den här gången har ritningarna ändrats så att alla befintliga boende fick behålla sin grönska och inga av de nya husen går att se från befintliga tomter. Kommunen har dock missat varför sommargäster och bofasta i närområdet söker sig till det nu planlagda området. Det är just för landsbygdskänslan och den kommer att försvinna om det blir ett villaområde in på knuten. Det finns förståelse för att byggnationen av området inte ställs in men kommunen borde ta mer hänsyn till kommunens nuvarande invånare och lägga nybyggnationen på ett så behörigt avstånd till lantidyllen att den inte syns.

M.B och **P.B** har yrkat att detaljplanen ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. Detaljplanen strider generellt mot länsstyrelsens uttalade arbete med landskapsvård för att bevara och synliggöra landskapets värde inkluderat räddningsaktioner för att bevara de upp till 1200 djur och växter i länet som riskerar att dö ut. De vänder sig mot all ologisk och hänsynslös skövling av natur och detta område är dessutom klassat att vara av riksintresse att bibehålla samt vårda – riksintresse av naturvård, rekreation, rödlistade arter, nyckelbiotoper, klass III-område för rik flora och en amfibie omfattad av EU:s artdirektiv.

Området habiteras av sju olika fladdermössarter. Alla Sveriges 19 fladdermössarter omfattas av artskyddsförordningen och är fridlysta, vilket innebär ett generellt förbud mot att avsiktligt fånga, döda, skada eller störa djuren. Detta har totalt nonchalerats.

Området är i sin nuvarande form ytterst värdefull för rekreation och friluftsliv, både för såväl boende i Hällevik och Grönslätt som för mer långväga besökare. Hällevik kan som det ser ut idag, i direkt anknäring till samhället, erbjuda unika värden för boende, sommargäster och turister. Avenbokskogen och öppna ängar med betande djur har oräkneliga besökare året runt som tar promenaden genom skogen via Stibyvägen – Haveliden och längs stranden – allt naturligt bevarat och i omedelbar närhet. Människan är sammanvävd med naturen. Rekreativsvärdet sjunker drastiskt om skogen förvandlas till en villastad. Den direkta konsekvensen är ett nollat rekreativsvärde då deras tomt gränsar direkt till det tänkta villaområdet med asfalt, upplysta gator, markant ökade avgaser och ljudförorening. Om träden fälls och gatlyktor lyser upp tomten kommer deras fastighet inkorporeras i en villastad. Det kommer inte bara påverka rekreativsvärdet utan även marknadsvärdet då det inte längre är säljbart som ett smultronställe borta från stad och stress.

C.Foch G.F har yrkat att detaljplanen ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. På Naturvårdsverkets hemsida går att läsa att Sverige skrev under konventionen om biologisk mångfald år 1993. Under flera sekler har människor låtit naturen komma i andra hand genom att se till (relativt) kortsiktig ekonomisk vinning och eget kortsiktigt mänskligt intresse. Förhoppningen är nu att människan har kommit till insikt att vi inte kan leva ett bra och långsiktigt hållbart liv utan att låta naturens mångfald ta plats.

Den genomförda fladdermusinventeringen är bristfällig. Med tanke på hur viktig den biologiska mångfalden är för vårt fortsatta mänskliga liv på planeten bör man vara konservativ när man väljer att bygga ut bostäder i områden där rödlistade arter existerar. Det är anmärkningsvärt att lokala, kortsiktiga ekonomiska intressen ska gå före skyddandet av rödlistade arter och utan vidare hänsyn till biologisk mångfald. Av fladdermusinventeringen går det att utläsa att rödlistningen av fladdermössen är av den lägsta nivån och att de inte är att bedöma som hotade, men att de har blivit rödlistade eftersom det finns indikationer på att de minskat i landet och även att mycket vanliga fladdermöss kan rödlistas om de uppvisar påtagliga minskningar. Detaljplanen överklagas med hänsyn till att bevara den biologiska mångfalden och önskar att kommunen hittar ett lämpligare område för utbyggnad av bostäder.

B.A och **B.A2** har yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. Beslutet att anta detaljplanen ska upphävas i sin helhet enligt 13 kap. 17 § PBL. Handlingarna har varit förvirrande eftersom det endast skrivs om granskningsförslaget till ny översiktsplan, som beskrev ett mycket större bevarande av skog och äng än den plan som redan var beslutad. Det finns dessutom många skisser/kartor och texter som inte överensstämmer med förslaget till detaljplan främst avseende bebyggelsen intill gränsen mot Grönslett.

Det kan ifrågasättas vilka som ska bo i det planerade området och det kan ifrågasättas hur befolkningsutvecklingen ser ut i Sölvesborg. Kommunen ska vid planläggning enligt 2 kap. 3 § PBL ta hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala förhållanden främja en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt. Eftersom det inte finns någon vision och analys av vad som kommer att ske de närmaste 10-15 åren avseende hur näringslivet utvecklas och hur omförflyttning sker när äldre lämnar sina egna fastigheter jämte hur ungdomen vill bosätta sig m.m. har man inte tillräckliga skäl för att exploatera skogen och ängarna på det sätt som beslutats.

Länsstyrelsen har tidigare varit mycket negativ till ett godkännande. Efter länsstyrelsens negativa yttrande 2019 kallade kommunen till extra samråd vid två tillfällen under 2019. Resultaten av samråden ledde dels till att länsstyrelsen ändrade sig radikalt om den så kallade Skolplanen (E m.fl.) där man frångick sitt totala avståndstagande gällande byggande på den större delen av planförslaget dels att man sedan också godkände Vassabacksplanen (efter att endast smärre ändringar gjorts). Hanteringen kan ifrågasättas och om den är i enlighet med att riksintresset enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses på ett ändamålsenligt sätt.

Kommunen har vidare inte tagit någon hänsyn till likställighetsprincipen. Det har inte lämnats något avstånd alls till planerad bebyggelse, för deras del när det gäller norr om deras fastighet. Det kan också tilläggas att man på i princip alla kartor/skisser inte redovisat deras fastighet på ett korrekt sätt, en inköpt tomt 2015 norr om den ursprungliga har inte tagits med.

Vidare kan det kommenteras att den geotekniska undersökningen och det geotekniska planeringsunderlaget tyder på att det inte kan uteslutas att det finns höjdryggar i området. Eftersom det har krävts flera försök för att komma ner med provtagningsutrustning tyder även detta på att det finns stor sten- och blockförekomst under markytan. När området har höjdsatts och projektering av

vägar och VA-ledningar påbörjas bör geotekniker kontaktas för bedömning av eventuellt behov av kompletterande undersökningar, t.ex. för att undersöka bergfritt djup i området där schaktning ska utföras eller för att se om några särskilda åtgärder krävs med hänsyn till grundvattenförhållandena.

När det gäller VA-lösningen hänvisar de till vad de tidigare har anfört gällande salamanderns överlevnad. De ifrågasätter vilka åtgärder som sätts in för att skydda salamandern och hur detaljplanen kan antas trots att mark- och miljödomstolen den 9 september 2014 i mål nr M 1076-14 har avslagit kommunens överklagande av länsstyrelsens beslut att inte medge dispens från artskyddsförordningen för detaljplanen.

De önskar även att mark- och miljödomstolen uttalar sig på vilket sätt EU-domstolens dom från den 4 mars påverkar den antagna detaljplanen. Domen klargjorde hur förbuden mot att döda, störa eller skada vissa skyddade arter och fåglar ska tolkas. Domen innebär att förbuden även gäller när en individ av en skyddad art störs eller skadas av en verksamhet, och inte enbart om hela den skyddade populationen påverkas.

Grönslättis intresseförening (föreningen) har yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Föreningen har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Miljökonsekvensutredningen klargör att naturvärden i hög grad skövlas om tänkt byggnation kommer till stånd. Det ska påpekas att Skogsstyrelsen initialt tydliggjort att området i sin helhet befanns skyddsvärt i sådan utsträckning att byggnadsplanen helt borde avbrytas. I nuvarande detaljplan har det framhållits att skydd för vissa biotoper har tillgodosetts, dock utan hänsynstagande till att ett anläggningsarbete av denna storlek inte förhindrar oreparabla skador på naturvärden även inom de delar av området som inte bebyggs. Då stora grönytor skövlas, kommer också tilltänkt sparade grannytter att ta skada. Det skyddsvärda ädellövsstråket, Vassabackstråket,

kommer att reduceras om än avsikten anges vara att ett stråk bör sparas. Det torde vara stor risk att stråket i stort försvinner.

Stenmurar inom området omfattas av biotopskydd. Likväl anges i planen att dispenser från biotopskyddet kan komma att krävas/ges för olika ändamål.

Byggnationen avses ske etappvis, vilket ändå förutsätter grävarbete för spillvattenledning genom i stort sett hela området som en tidig åtgärd. En sex meter bred gata grävs inom området, men kommer också att fortsätta i naturområde som inte ingår i detaljplanen. Det kan förutsättas att ytterligare naturskövlande, initial grävning och annat arbete med tyngre maskiner kommer att krävas inom en stor del av området, om än byggnation avses först i en senare etapp.

Endast en smal korridor avses lämnas mellan Grönslätt och nybyggnationen i dess sydvästra del. Detta innebär att den stadsliknande bebyggelsen med gatubelysning kommer helt inpå Grönslätt, trots kommunens tidigare påpekande av vikten att Grönslätt behåller sin sommarstugekaraktär.

Vad gäller trafik diskuteras de befintliga strövstigarna, vilka avses kompletteras med ny gångstig för sammankoppling mellan sommarstugeområdet och A. Här anges att strövstigarna skulle kunna förbättras, exempelvis genom breddning och grusning, således ett ytterligare exempel på planer som utsätter området för ytterligare skövling av friluftsnatur.

Föreningen anser att föreliggande planering av en stadsliknande bebyggelse i ett sårbart och känsligt naturområde i alltför hög grad utarmar dess naturvärden.

Föreningen har efter föreläggande från mark- och miljödomstolen tydliggjort varför föreningen ska anses ha klagorätt och anfört i huvudsak följande. Området som tillhör föreningen är placerat omedelbart söder om A. Föreningen ägs av de 165 fastighetsägarna på området. Vid föreningens årsmöte 2009 bildades en grupp med uppgift att bevaka föreningsmedlemmarnas intresse i samband med den

planerade detaljplaneringen av A. Även om varje fastighetsägare har haft möjlighet att lämna remissvar har en stor majoritet av medlemmarna sett intresseföreningen som den som representerar dem i denna fråga.

A.L , **E.L** och **V.H** har yrkat att detaljplanen ska upphävas. **A.L** har getts möjlighet att precisera yrkanden och grunder för sitt överklagande men har inte hörts av.

Kommunen har motsatt sig det som yrkats i målet och har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Detaljplanen följer översiktsplanens intentioner då den pekar ut området för bostäder och omfattande anpassningar har gjorts i planarbetet. Detaljplanen har arbetats fram enligt lagstadgad planprocess i PBL, och baserar sig på ett gediget underlagsmaterial i form av utredningar och analyser. Under planprocessen har omfattande ändringar och justeringar gjorts för att tillgodose olika intressen och minimera påverkan på omgivningen. Detaljplaneförslaget har, i enlighet med PBL, varit ute på samråd, granskning och förnyad granskning med möjlighet att lämna synpunkter. Planförslaget har justerats och reviderats utifrån de synpunkter som framkommit från myndigheter och i så stor utsträckning som möjligt från sakägare och boende. Inför antagandet kvarstod inga krav från regionala och statliga remissinstanser eller kommunala nämnder och bolag.

Vid en genomgång av vilka synpunkter som i huvudsak har inkommit under planprocessen har flertalet tagits hänsyn till eller besvarats. De mest förekommande synpunkterna har varit hur naturvärden, rekreation, dagvatten/våtmarker samt hur riksintresset kan påverkas. Det finns även synpunkter på behovet av bostäder m.m.

Fladdermusinventeringen

Handlingen ”Fladdermöss, Hällevik nyinventering omr 3. Omfattar enbart område 3, vilket ska förtydligas. Det har framförts att denna handling ska strykas ur

beslutshandlingarna då det bl.a. saknas information om vilket bolag som gjort inventeringen och kunskapen på den som utfört den. Efter att synpunkter beaktats under samrådet 2017 bestämdes att en fladdermusinventering skulle tas fram. Tillfrågade inventerare är fladdermusforskare och fotograf. Första inventeringen skedde under våren/sommaren 2018 och fick senare revideras då ett område saknades i inventeringen. Innehållet från ursprunglig inventering och komplettering har tagits fram av samma bolag/person.

Geoteknisk utredning

Det har tagits fram en översiktlig geoteknisk utredning 2012. Då planområdet förändrades togs ett nytt geotekniskt planeringsunderlag fram under 2015. Synpunkterna på geotekniken har varit få och därmed har inte utredningarnas innehåll ifrågasatts och granskats. Däremot yttrade länsstyrelsen under samrådet att en översiktlig geoteknisk undersökning har genomförts och förhållandena verkar goda. Länsstyrelsen hade inga andra upplysningar angående markförhållandena.

Bemötande under planprocessen

Kommunen beklagar att klaganden har upplevt ett dåligt bemötande under planprocessen. Synpunkterna på detaljplanen har varit omfattande och upprepade, vilket har gjort att kommentarerna till svar har blivit standardiserade och förhållandevis korta i vissa fall för att tidsåtgången i arbetet ska bli rimlig.

Jäv

Kommunen förvärvade den aktuella marken redan 2009. Avtalet ersattes senare, på grund av att ytterligare mark överläts av säljarna till kommunen, av det nu gällande avtalet från 2011. Av villkoren framgår att tre tomter, på närmare angivna villkor framöver ska tillfalla säljarna. Senare samma år överlät N.P dessa rättigheter till B.P. I ett tilläggsavtal från 2019 avstod B.P från en av tomterna och fick då utbetalt i avtalet från 2011, överenskommet belopp. Beträffande övriga två tomter kvarstår villkoren i det ursprungliga avtalet från 2011. Fastighetsförvärvet och avtalet har beslutats dels av kommunfullmäktige, dels av kommunstyrelsen.

B.Ps relation till kommunen var, att han var anställd som tekniker och sedermera arbetsledare i kommunen under åren 1978-1991. Därefter var han fram till sin pensionering 31 mars 2014 anställd i det kommunala bolaget, Sölvesborg Energi och Vatten AB. T.H2 var vid tidpunkten för tecknande av de aktuella avtalen samhällsbyggnadschef inom kommunen.

De civilrättsliga avtalen beträffande markförvärvet har, enligt kommunallagens bestämmelser, vunnit laga kraft sedan lång tid tillbaka. Det ska framhållas, att det av rättspraxis framgår att kommuner har avsevärd handlingsfrihet vid fastighetsförvärv i markpolitiskt syfte, dvs markförvärvet är kompetensenligt. I det nu aktuella fallet var det angeläget för kommunen att, för bostadsförsörjning, få äganderätt till området. Den nu aktuella detaljplanen är resultatet av förvärvet. Oavsett om förvärvet vunnit laga kraft ska följande framhållas. Det har inte under handläggningstiden av markförvärvet framkommit någon särskild omständighet som föranlett kommunen att anta att någon jävsgrund förelegat. Enbart det förhållande att B.P var anställd i ett av kommunen helägt bolag medför inte jäv.

Nuvarande kommunallag trädde i kraft den 1 januari 2018. Fastighetsaffären beslutades dessförinnan varvid, enligt övergångsbestämmelserna, jävsbestämmelserna i den äldre kommunallagen (1991:900) är tillämpliga. Aktuella lagregler 6 kap. 24-25 §§ föreskriver bl.a. att en anställd som är jävig inte får delta eller närvara vid handläggning av ärendet samt i vilka situationer en anställd är jävig. Klagandens påstående om jäv synes syfta på delikatessjäv, dvs att det finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet. Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom ska självant ge det till känna.

Kommunen har inte fått kännedom om någon jävssituation. Politiskt beslut om fastighetsförvärv har fattats enligt då gällande bestämmelser i kommunen. Det har inte påståtts att någon i den politiska församlingen, som fattat bindande beslut, skulle ha varit jävig.

Sammanfattningsvis hävdar kommunen att det inte förelegat en jävssituation vid handläggningen och beslut av det aktuella ärendet. Oavsett har besluten sedan lång tid vunnit laga kraft. Den nu aktuella prövningen avser dessutom detaljplanen och i detta ärende har inte jäv påståtts föreligga.

DOMSKÄL

Rättsliga förutsättningar

Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till Plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011 och mål och ärenden som avser överklagande av beslut i ett sådant mål eller ärende till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort. Av handlingarna i målet framgår det att kommunstyrelsen gav byggnadsnämnden i uppdrag att pröva lämpligheten av exploatering av det i målet aktuella området den 25 augusti 2009. Planarbetet påbörjades således före den 2 maj 2011 och den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, ska därmed tillämpas i detta mål.

Klagorätt

Domstolen noterar att Sölvesborg har hanterat detaljplanen i enlighet med bestämmelserna enligt PBL trots att ÄPBL rätteligen skulle ha tillämpats. Med beaktande av detta tillämpar domstolen de bestämmelser gällande klagorätt som är till mest fördel för de klagande.

Enligt 13 kap. 5 § plan- och bygglagen (1987:10) får en detaljplan överklagas av den som senast under utställningstiden skriftligen har framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda. En grundförutsättning är också att den klagande är berörd av beslutet på sätt som framgår av 22 § förvaltningslagen i den tidigare lydelsen, numera 42 § förvaltningslagen (2017:900). Enligt praxis har även den som, enligt 5 kap. 30 § ÄPBL, fått en underrättelse om beslutet att anta en detaljplan och fått en besvärshänvisning också rätt att överklaga beslutet med stöd av 13 kap. 5 § ÄPBL

(RÅ 1991 ref. 80). Denna bestämmelse gäller dock inte enligt nu gällande plan- och bygglag.

D.O, V.H och P.P har inte yttrat sin under planprocessen, varför deras överklaganden ska avvisas. De är inte heller att betrakta som berörda av beslutet att anta detaljplanen på så sätt som anges i 22 § tidigare gällande förvaltningslag.

E.L har yttrat sig under planprocessen men har inte fått en underrättelse om beslutet att anta detaljplanen tillsammans med en besvärshänvisning. Hon kan inte heller betraktas som berörd av beslutet att anta detaljplanen på så sätt som anges i 22 § tidigare gällande förvaltningslag. Hennes överklagande ska således avvisas.

A.L har yttrat sig under planprocessen och hon har inte fått sina synpunkter tillgodosedda. Hon är dock inte i sig att anse som berörd av beslutet men hon har underrättats om beslutet på så sätt som anges i 5 kap. 30 § ÄPBL. Mark- och miljödomstolen anser därmed att hon har klagorätt i enlighet med bestämmelserna i ÄPBL.

Grönsläotts intresseförening har till mark- och miljödomstolen tydliggjort att den inte klagar i egenskap av förening (jfr 13 kap. 6 § ÄPBL och 16 kap. 13 § miljöbalken), utan i egenskap av fastighetsägare till F som gränsar direkt till planområdet. Föreningen har yttrat sig under planprocessen och får anses vara berörd av beslutet på ett sådant sätt att de ska tillerkännas klagorätt.

Jäv

Av 13 kap. 1 § ÄPBL framgår vilka beslut som fattats med stöd av ÄPBL som får överklagas i den ordning som gäller för laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Listan i 13 kap. 1 § ÄPBL är uttömmande. Laglighetsprövning på så sätt som klaganden har anfört är därmed inte möjlig. Domstolen har dock att pröva om detaljplanen strider mot någon rättsregel enligt ÄPBL.

Vidare har klaganden anfört att det föreligger en jävssituation då markägaren till en del av planområdet har varit aktiv i planförandet och har enligt klaganden påverkat framtagandet av detaljplanen. Mark- och miljödomstolen anser med beaktande av vad som har anförts att det inte föreligger en sådan jävssituation att det finns skäl att upphäva detaljplanen av den anledningen.

Prövning i sak

Formellt

Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser ska enligt 13 kap. 17 § PBL endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Prövningen kan i princip inte avse annat än sådant som klaganden tar upp i sitt överklagande. När en kommun grovt åsidosatt viktiga förfaranderegler finns det utrymme för domstolen att beakta sådana fel (P.Gunnarsson, JUNO kommentar till 13 kap. 17 § PBL).

Enligt den allmänna rättsprincipen *jura novit curia* (domstolen känner rätten) kan domstolen inte bortse från det faktum att kommunen vid framtagandet av detaljplanen tillämpat PBL, istället för att tillämpa ÄPBL.

Frågan som domstolen har att ta ställning till är om det finns skäl att upphäva detaljplanen med beaktande av att fel lag har tillämpats.

Bestämmelserna om detaljplaneprocessen återfinns i 5 kap. PBL respektive 5 kap. ÄPBL. I 5 kap. 6 § PBL regleras hur ett standardförfarande går till. Detta motsvarar till större delen det s.k. enkla planförfarandet enligt 5 kap. 28 § andra stycket ÄPBL. I 5 kap. 7 § PBL regleras det utökade planförfarandet, vilket motsvarar ett normalt planförfarande enligt ÄPBL.

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten enligt 1 kap. 2 § ÄPBL. Detta innebär att kommunen själv, inom vida ramar, avgör hur marken ska disponeras och miljön utformas. Vid mark- och miljödomstolens prövning av ett ifrågasatt beslut om antagande av detaljplan har domstolen därför framförallt att bedöma om kommunen gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen, eller om kommunen förfarit formellt felaktigt vid handläggningen av planärendet. Kommunens beslut att anta detaljplanen ska, enligt 13 kap. 8 § ÄPBL, antingen upphävas i sin helhet eller fastställas i sin helhet.

Mark- och miljödomstolen anser inte att det föreligger så pass stora skillnader mellan planförfarandet enligt ÄPBL och PBL att det i detta avseende finns skäl för att upphäva detaljplanen på grund av att fel lag har tillämpats.

Riksintresse

Planområdet omfattas av riksintresset för naturvård, friluftsliv och jord- och skogsmark enligt 3 kap. miljöbalken samt riksintresse för geografiska bestämmelser enligt 4 kap. 4 § miljöbalken samt område FK2 Listerlandet – Hanö och riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken.

Länsstyrelsen är den myndighet som har att bevaka de allmänna intressena och även de riksintressen som kan beröras vid genomförandet av en detaljplan. Av länsstyrelsens granskningsyttrande framgår att länsstyrelsen under planarbetet har haft synpunkter på planens påverkan på riksintresset enligt 3 kap. 4 § miljöbalken avseende naturvård/friluftsliv samt det geografiska riksintresset enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken och att dessa riksintressen riskerar att påverkas negativt.

Kommunen har genom revidering av planförslaget under planprocessen ändrat områdets avgränsning så att nyckelbiotoper bevaras med ett skyddsavstånd på 75 meter. De ändringar som gjorts av planförslaget innebär att skadan på naturvärdena blir mindre och på ett sådant sätt att den negativa påverkan på riksintresset för naturvård blir godtagbar. Genom att spara stråk med ädellövskog och strövstigar så långt som möjligt och att stigar som exploateras bör ersättas med

nya, har länsstyrelsen bedömt att påverkan på riksintresset för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken blir godtagbar.

Påtaglig skada avser sådana åtgärder som kan ha en bestående negativ inverkan på de skyddade intressena eller som tillfälligt kan ha stor negativ inverkan på dettas (se prop. 1997/98:45, del 2 s. 30 och prop. 1985/86:2 s. 155). Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att de riksintressens om finns för området inte utgör ett hinder för den tänkta etableringen då den inte innebär en påtaglig skada.

Översiktsplan

Enligt gällande översiktsplan för Sölvesborgs kommun framgår det att Vassabacksstråket utgör ett värdefullt ädellövsskogsstråk, som binder samman Grönslätt och Hällevik. Vidare anges att det för området Stiby planeras för att möjliggöra bostäder för helårsboende samt att det bör sparas stråk för att skapa en länk mellan det kustnära stråket och det yttre stråket.

En översiktsplan är inte juridiskt bindande men har en vägledande betydelse (1 kap. 1-3 §§ ÄPBL). Av översiktsplanen ska grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden framgå och översiktsplanens innebörd och konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet. Avviker ett förslag på detaljplan från översiktsplanen finns det särskilda bestämmelser gällande själva planförfarandet. Det finns alltså inget hinder mot att en detaljplan antas i strid mot översiktsplanen så länge som sakägare och myndigheter görs uppmärksamma på när kommunen ändrar sin planeringsinriktning och skälen till det (prop. 1985/86:1 s. 618).

Mark- och miljödomstolen anser att den markanvändning som detaljplanen föreslår har stöd i den kommunala översiktsplanens intentioner.

Miljöpåverkan

Klagandena i målet har anfört att detaljplanen kommer att försämra livsförhållandena för växter och djur i området.

Det aktuella området är sedan tidigare inte planlagt och detaljplanens genomförande har bedömts leda till betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats. Av planbeskrivningen framgår att det inom planområdet finns stenmurar som omfattas av biotopskydd och som i första hand ska sparas men att dispens från biotopskyddet ska insändas till länsstyrelsen innan planen antas. Det finns även två biotopskyddsområden i nära anslutning till planområdet där skogen är skyddad och det finns beslut enligt miljöbalken som reglerar markanvändningen. Enligt naturinventeringen finns det i dessa området en hög koncentration av signalarter och rödlistade arter och värdekärnor kommer sparas för de att de mest känsliga arterna ska kunna leva kvar inom området på sikt. Under planarbetet har planområdets gräns flyttats längre från nyckelbiotopsområdena för att det ska bli ett skyddsavstånd mellan planområdet och nyckelbiotoperna.

Enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken får man inom ett biotopskyddsområde inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Det finns inte något uttryckligt krav på att behövliga dispenser ska inhämtas innan en detaljplan antas. Om frågan om dispens tas upp först efter att övriga prövningar slutförs finns dock risk för att någon verklig prövning i dessa delar inte kommer till stånd (jfr RÅ 2005 ref. 44 och Mark- och miljööverdomstolens dom från den 17 december 2012 i mål nr P 1440-12).

Som en allmän princip gäller att en detaljplan måste fungera självständigt på ett sådant sätt att det ska framgå av planen att de olika behov som den genererar kan lösas och genomföras. Avsaknaden av en dispens från biotopskyddsbestämmelserna får betydelse för bedömningen av möjligheten att genomföra detaljplanen. Avgörande för planens självständighet och funktion är i denna situation huruvida det gjorts sannolikt att en dispens kan fås (jfr Mark- och miljööverdomstolens domar från den 17 oktober 2017 i mål nr P 2285-17 och 6 februari 2020 i mål nr P 6691-18).

Av handlingarna i målet framgår det att stenmurarna inom planområdet omfattas av biotopskydd och att dessa i första hand ska sparas för att bibehålla natur- och kulturvärden i området. Dispens ska enligt planbeskrivningen insändas till länsstyrelsen innan planen förs till antagande. Det framgår dock inte av handlingarna i målet att någon sådan dispens har erhållits. Eftersom genomförandet av detaljplanen förutsätter att delar av stenvallen rivs för att möjliggöra infarter till planområdets södra del anser mark- och miljödomstolen att detaljplanen inte fungerar självständigt och att det således finns skäl att upphäva detaljplanen.

Artskydd

Samtliga arter av fladdermöss är fridlysta och enligt 4 § första stycket punkten 4 artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att döda eller fånga samt skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatsar.

Enligt planbeskrivningen har en inventering av fladdermöss genomförts i området mellan den 15 maj och 29 augusti 2018 (Inventering av fladdermusfauna i Hällevik, Mikael Gustafsson 2018). I samband med inventeringen observerades totalt sex olika arter fladdermöss, vattenfladdermus, dvärgpipistrell, nordfladdermus, större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus och brunlångöra, ingen av dem är rödlistad. Fladdermusobservationer har enligt fladdermusinventeringen gjorts inom planområdet och samtliga sex arter påträffades vid de åtta tillfällen som området besöktes. Av MKB:n framgår att det inte är klarlagt hur många av dessa arter som har sina yngelkolonier i inne i planområdet men det sannolika är att området används som jaktmark. En komplettering av fladdermusfaunan utfördes under augusti till september 2019, där det har bedömts att fladdermössen inte kommer att påverkas i någon större utsträckning då den har lätt att anpassa sig till nya kartzoner m.m.

Fladdermusarterna som har observerats inom planområdet är upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen och bilaga 4 till rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

Med beaktande av de observationer av fladdermöss som har gjorts anser mark- och miljödomstolen att det inte går att utesluta att fladdermössen har sina boplatser och fortplantningsområden i eller i närheten av planområdet. Av planhandlingarna framgår det att det inte är klarlagt hur många arter som har sina yngelkolonier i området. Mark- och miljödomstolen anser att kommunen inte har visat att den planerade markexploateringen inte riskerar att påverka den kontinuerliga ekologiska funktionen hos observerade fladdermusarter samt att det inte finns några uttalade skyddsåtgärder som får anses tillräckliga för dessa arter. Det faktum att vissa fladdermusarter har en gynnsam bevarandestatus och inte är rödlistade, innebär inte att förbudet i 4 § artskyddsförordningen inte gäller i ett enskilt område (jfr EU-domstolens dom från den 4 mars 2021 i mål C-473/19 och C-474/19). Den planerade exploateringen strider därmed mot nämnda förbud. Det finns dock en möjlighet för kommunen att hos länsstyrelsen ansöka om dispens från förbudet enligt 14 § artskyddsförordningen.

Vidare har klaganden anfört att Sölvesborgs kommun saknar dispens från artskyddet avseende större vattensalamander samt långbensgroda och har hänvisat till mark- och miljödomstolens dom från den 9 september 2014 i mål nr M 1076-14 där ansökan om dispens har avslagits.

Både större vattensalamander och långbensgroda omfattas, liksom fladdermusen, av 4 § artskyddsförordningen. Inventeringar av dessa arter har genomförts i maj månad år 2011 samt i april 2015. Enligt inventeringen i april 2015 gjordes inga observationer av långbensgroda i miljöerna kring planområdet. Det finns ett möjligt lekvatten på ett skyddsavstånd om ca 340 meter mellan lekvattnet och planerad byggnation, jämfört med rekommendationerna om ett skyddsområde på 300-400 meter. Vidare anses inte den större vattensalamandern inte påverkas av detaljplanen då det inte finns några småvatten inom planområdet. För att säkerställa vattensalamanderns livsmiljö och för att förhindra att våtmarken i sydväst torrläggs, kommer våtmarken därför att återfiltreras.

Med beaktande av den utredning som finns i målet anser mark- och miljödomstolen att varken den större vattensalamandern eller långsbensgrodan, till skillnad mot fladdermössen, kommer att påverkas negativt på ett sådant sätt som anges i artskyddsförordningen.

Dagvatten

Sölvesborg har, som en del av planprocessen, tagit fram en dagvattenutredning eftersom genomförandet av detaljplanen kommer att innebära mer hårdgjord yta och en ökad mängd dagvatten kommer behöva hanteras. Vilka åtgärder som behöver vidtas för att hantera detta framgår av planbeskrivningen och dagvattenutredningen. Under planprocessen har det även genomförts två olika geotekniska undersökningar i området. Det har i utredningarna konstaterats att de geologiska förhållandena i området är sådana att området kan schaktas, fyllas samt bebyggas på ett konventionellt sätt utan andra förstärkningsåtgärder än borttagning av mullhaltig yttjord. Marken består huvudsakligen av morän och har en medelhög till hög möjlighet för infiltration. Enligt domstolens bedömning är de åtgärder som föreslås i planhandlingarna tillräckliga.

Sammanfattning

Med beaktande av att det saknas någon närmare analys kring vilka konsekvenser ett genomförande av detaljplanen kan få för fladdermössen i området och då behövliga dispenser från biotopskyddet även saknas anser mark- och miljödomstolen att underlaget för detaljplanen är så pass ofullständigt att det finns skäl att upphäva detaljplanen. Kommunen har inte heller gjort det sannolikt att biotopskyddsdispens kommer att meddelas för rivning av stenvallen i de delar som är nödvändiga för att möjliggöra genomförandet av detaljplanens södra del. Vid denna utgång prövar mark- och miljödomstolen inte övriga invändningar som klagandena har framställt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 3 januari 2022.

Lars-Olle Larsson

Mårten Dunér

I domstolens avgörande har deltagit lagmannen Lars-Olle Larsson, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Fridh.